

СЕКЦІЯ І. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

АВІАЦІЙНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Сєдов Сергій Ігорович

студент 3 курсу

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

Рекал Дмитро Олександрович

студент 3 курсу

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

Науковий керівник: Кавун-Мошковська О. О.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри торговельного підприємництва та логістики

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

Значення авіаційного транспорту в світовій економіці постійно зростає, чому сприяє як технологічний розвиток і новітні розробки в авіаційній галузі, так і глобалізація і все тісніші ділові та культурні зв'язки між різними країнами світу.

Одним з факторів цього є переваги даного виду транспорту, серед яких [1]:

- заощадження часу у разі необхідності доставки термінових вантажів;
- маневреність і оперативність (особливо при організації нових маршрутів);
- велике охоплення територій і акваторій;
- можливість швидкої передислокації повітряних суден у разі зміни пасажиропотоків;
- відносно невеликі капіталовкладення (на 1 км повітряного шляху приблизно у 30 разів менше, ніж на 1 км залізничної колії);
- незалежність від кліматичних умов у міжконтинентальних польотах (зліт можливий у полярному географічному поясі, а приземлення — у тропічному, і навпаки);

– відсутність яскраво вираженої сезонності за порами року, як, приміром, у водного (річкового) транспорту.

Перевезення авіатранспортом є найбільш швидким способом транспортування пасажирів з однієї точки країни в іншу або ж з країни в країну по всьому світі. Тому застосування авіаційного виду транспорту для здійснення перевезень набирає щорік більшої популярності в усьому світі. Місце авіаційного транспорту у перевезенні пасажирів можна побачити у табл. 1.

Загальна кількість пасажирів, перевезених в Україні різними видами транспорту, за період з 2018 по 2019 рр. скоротилася на 5%. При цьому слід відзначити, що найбільший приріст перевезення пасажирів відбувся саме за допомогою авіаційного транспорту - на 9,6%.

Разом з тим, авіаційний транспорт перевозить не дуже багато пасажирів. Так, його питома вага у загальному обсязі перевезень у 2018 р. становила 0,28%, збільшившись у 2019 р. до 0,32%.

Протилежну динаміку спостерігаємо у вантажних перевезеннях (табл. 2), де відбулося скорочення перевезень авіаційним транспортом на 6,5% протягом 2018-2019 рр.

Таблиця 1

Динаміка кількості пасажирів, перевезених різними видами транспорту в Україні за 2018-2019 рр., млн осіб [2]

Транспорт	2018	2019	Динаміка приросту, %
автомобільний	1906,8	1804,9	-5,3
тролейбусний	1016,2	945,7	-6,9
метрополітенівський	726,6	715,0	-1,6
трамвайний	666,3	627,5	-5,8
залізничний	157,96	154,8	-2
авіаційний	12,5	13,7	9,6
водний	0,69	0,7	1,4
Всього	4487,05	4262,3	5

Таблиця 2

Динаміка обсягів вантажів, перевезених різними видами транспорту, млн т [3]

Транспорт	2018	2019	Динаміка приросту, %
залізничний	322,3	312,9	-2,9
автомобільний	187,1	244,2	30
трубопровідний	109,4	112,7	3
Водний	5,59	6,1	9,1
авіаційний	0,107	0,1	-6,5
Всього	624,5	676,0	8,2

З таблиці 2 можна побачити, що авіаційний транспорт займає останнє місце в перевезенні вантажів, в той час як авіадоставка — це єдиний спосіб швидко доставити вантаж, якщо мова йде про відстань понад 2-3 тисяч кілометрів. Саме швидкість — ключова перевага авіадоставки вантажів. На противагу цьому стоїть висока вартість авіаперевезень. Висока ціна обумовлена високою ціною на паливно-мастильні матеріали та обслуговуванням техніки. Спираючись на те, що 2-3 тисячі кілометрів — це для України велика відстань, і, дивлячись на дорожнечу перевезень, авіаційний транспорт не дуже популярний в Україні. Але існують такі товари, які було б доцільно доставляти саме авіаційним транспортом: цінні речі, документи, дорогі товари, швидкопсувні товари (квіти, свіжі овочі), медичні препарати і органи для пересадки — отже, все те, що потребує найкращого захисту і якомога швидшого отримання. Тому висока ціна доставки тут буде виправдана високою цінністю самого вантажу.

Протягом 2019 р. найбільшими авіакомпаніями, що працюють в Україні, було здійснено 193743 польоти (табл. 3). При цьому найбільша частка припадала на авіакомпанію МАУ — 30,3%. Слід відзначити авіакомпанії SkyUp та RYANAIR, які збільшили кількість польотів на 340,9% та 437,9% відповідно [4].

Таблиця 3

Топ 10 авіакомпаній в Україні за кількістю польотів у 2019 р. [4]

Авіакомпанія	Кількість польотів, од.	Питома вага, %
МАУ	58772	30,3
TURKISH AIRLINES	33716	17,4
WIZZ	20944	10,8
BELAVIA	18629	9,6
LOT	18449	9,5
SkyUp	10631	5,5
WINDROSE	10185	5,3
RYANAIR	9295	4,8
AZURAIR	7229	3,7
QATAR	5893	3,1

Аерофлот найбільших авіакомпаній України представлений наступними видами літаків: «Боїнг» (Боїнг 737-900ER, Боїнг 737-300, Боїнг 767-300), «Ейрбас» (A320-212, A320-214, A321-211, A321-231, A330-223), «Ембрайер» (EMB ERJ190-100LR, EMB ERJ190-100STD, EMB-145EP, EMB-145EU, EMB-145LR, EMB-500), «Антонов» (Ан-124-100М, Ан-124-100-150, Ан-140-100, Ан-148-100В, Ан-158, Ан-178, Ан-2, Ан-22, Ан-24РВ, АН-225 «Мрія», Ан-26Б-100, Ан-74ТК-300Д), «Яковлев» (Як-40, Як-42Д). Середній вік авіалайнерів складає 23 роки [5].

Таким чином, аналіз показав, що авіаційний транспорт не займає лідируючі позиції в перевезенні вантажів та пасажирів, проте має суттєвий потенціал використання. Але існує і ряд проблем розвитку авіаційного транспорту України, зокрема [6]:

- зношення основних фондів (середній вік літаків складає 23 роки);
- нестача кваліфікованих кадрів (кваліфіковані кадри в основному надають перевагу іноземним компаніям, через низьку оплату праці);
- невідповідність технічних можливостей аеропортів із сучасними міжнародними вимогами;
- відсутність державної програми підтримки розвитку повітряного транспорту та авіаційних робіт систем, втрата керованості інвестицій у транспорт;
- жорстка податкова політика щодо авіаційної галузі (авіакомпанії змушені платити велику частку доходів до бюджету у вигляді податків, незважаючи на велику собівартість їхньої діяльності);
- недостатня модернізація парку повітряних суден;
- заповнюваність аеропортів і повітряного простору.

Вирішення цих проблем допоможе підвищити ефективність роботи авіаційного транспорту та покращити економічний стан України.

Список використаних джерел:

1. Молодцов, М. Ф. (2018). *Авіаційний транспорт*. Вилучено з https://vue.gov.ua/Авіаційний_транспорт.
2. *Державна служба статистики України*. (2019). Кількість пасажирів, перевезених різними видами транспорту. Вилучено з http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/tr_rik/xls/kp_pas_vt_u.xlsx.
3. *Державна служба статистики України*. (2019). Кількість вантажів, перевезених різними видами транспорту. Вилучено з http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/tr_rik/xls/op_vant_vt_u.xlsx.
4. *Державне підприємство обслуговування повітряного руху України*. (2020). Топ 10 авіакомпаній 2019 року. Вилучено з <http://uksatse.ua/index.php?act=Part&CODE=247&id=512>.
5. Нестерова, І. (2020). *Скільки років аерофлоту, яким літають українці*. Вилучено з <https://pershyj.com/p-skilli-rokiv-aeroflotu-yakim-litayut-ukrayintsi-40868>.
6. Олещко, Т. І., Янківський, М.Р. (2018). Сучасний стан розвитку пасажирських авіаційних перевезень в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, (№19), 154-157.